

Тернопільська обласна рада
Департамент освіти і науки Тернопільської обласної військової адміністрації
Фаховий коледж Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії
ім. Тараса Шевченка

*Циклова комісія трудового навчання та технологій
і образотворчого мистецтва*

ЗАТВЕРДЖЕНО
Заступник директора
з навчально-виховної роботи
Павло ЯЛОВСЬКИЙ
« 01 » серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія образотворчого мистецтва

Освітньо-професійний ступінь **фаховий молодший бакалавр**
Галузь знань **01 Освіта / Педагогіка**
Спеціальність **014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво)**
Освітньо-професійна програма **Середня освіта (Образотворче мистецтво)**

Корната М.Д. Історія образотворчого мистецтва: робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів фахової передвищої освіти з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво). Кременець, 2024. 21 с.

Розробник:

Корната М.Д. – викладач циклової комісії трудового навчання та технологій і образотворчого мистецтва Фахового коледжу КОГПА ім. Тараса Шевченка.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії трудового навчання та технологій і образотворчого мистецтва
Протокол від «01» серпня 2024 р. № 1

Голова циклової комісії

Віталій ПИСАРЕНОК

1. Вступ

Важливою складовою частиною навчально-виховного процесу на факультетах художньо-естетичного спрямування педагогічних навчальних закладів країни є курс «Історія образотворчого мистецтва». Основним змістом курсу є розкриття найважливіших етапів у розвитку історії світового і українського мистецтв, аналіз їх основних напрямків і стилів, характеристика видів, жанрів і окремих творів образотворчого мистецтва.

Курс «Історія образотворчого мистецтва» є однією з провідних дисциплін у підготовці майбутніх учителів образотворчого мистецтва, яка має забезпечити теоретичну та методичну готовність здобувачів освіти до організації і проведення урочної, позакласної, навчально-виховної роботи з образотворчого мистецтва.

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Історія образотворчого мистецтва» складена для навчання здобувачів освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» відповідно до освітньо-професійної програми Середня освіта (Образотворче мистецтво) з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво).

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійний ступінь, освітньо-професійна програма,	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма здобуття освіти	
Кількість кредитів ECTS: – 6	Галузь знань 01 Освіта	Нормативна	
Змістових модулів – 10	Спеціальність 014.12 Середня освіта (Образотворче мистецтво)	Рік підготовки:	
		2-й	
Загальна кількість годин – 180	Освітньо-професійна програма Середня освіта (Образотворче мистецтво)	Семестри	
		3-й	4-й
Тижневих годин аудиторних – 2; 4; самостійної роботи здобувача – 1,6; 2;	Освітньо-професійна програма Середня освіта (Образотворче мистецтво)	Лекції	
		22	42
	Семінарські		
	12	38	
	Самостійна робота		
	26	40	
Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Вид контролю:		
	Екзамен – 4 сем.		

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить 61% до 39 %

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу є ознайомлення здобувачів освіти із світовими досягненнями у сфері зарубіжного і українського мистецтва, розкриття мистецтва як форми суспільної свідомості, як методу ідейно-естетичного виховання та образного пізнання навколишнього світу.

Основні завдання курсу полягають в об'єднанні характеристики епохи з глибоким і конкретним аналізом кожного твору в його ідейно-художній єдності, в розгляді цього твору як вияву історичного процесу розвитку світового і українського мистецтва в тісному зв'язку з минулим і майбутнім, в показі єдності конкретно-історичного й національного та всесвітньо-історичного і загальнолюдського

У результаті вивчення навчальної дисципліни у здобувачів фахової передвищої освіти повинні бути сформовані такі **компетентності**:

ЗК2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК6 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК7 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК3 Здатність до інтеграції предметних знань з різних освітніх галузей.

СК16 Здатність розуміти основи образотворчої грамоти, аналізувати історичні етапи розвитку образотворчого мистецтва, художні твори; використовувати спеціальну термінологію; усвідомлювати значення образотворчого мистецтва у вихованні учнівської молоді.

Зміст підготовки здобувачів фахової передвищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання (РН):

РН6 Застосовувати міжпредметні зв'язки та інтеграцію змісту різних освітніх галузей в освітньому середовищі.

РН16 Володіти теоретико-методичними знаннями у галузі образотворчого мистецтва, принципами та закономірностями організації навчання образотворчому мистецтву в закладах загальної середньої освіти.

2. Програма навчальної дисципліни

3 семестр

Змістовий модуль I. «Історія зарубіжного мистецтва»

Виникнення візуального мистецтва

Тема 1. Вступ до мистецтвознавства.

Пластичне мистецтво. Види і жанри образотворчого мистецтва. Стили та напрямки у мистецтві, знамениті мистецькі школи.

Тема 2. Первісне мистецтво.

Образотворче мистецтво і творчість в епоху верхнього палеоліту. Наскальне мистецтво періоду «Мадлен». Мистецтво епохи мезоліту як новий етап у розвитку первіснообщинної творчості. Зображення неолітичних мисливців. Петрогліфи. Започаткування розповідної композиції. Знамениті стоянки древньої людини. Типи мегалітичної архітектури.

Змістовий модуль II. Мистецтво Стародавнього світу

Тема 3. Мистецтво Стародавнього Єгипту.

Домінуюча роль архітектури. Типи монументальних архітектурних споруд у період Стародавнього царства. Формування специфічних єгипетських рис в архітектурі та образотворчому мистецтві. Утворення канонічних систем у скульптурі та живописі. Культ поховання для єгипетського мистецтва. Типи храмового будівництва в епоху Середнього царства. Типологія храмів епохи Нового царства. Значення реформи Ехнатона IV для розвитку мистецтва.

Тема 4. Мистецтво Античного світу.

Особливості Крито-Мікенського мистецтва. Особливості давньогрецької архітектури. Система ордерів. Типи храмів античної Греції. Розвиток скульптури. Вазопис. Період класицизму – найвищий розквіт грецького мистецтва. Архітектура і скульптура ранньої класицизму. Грецька скульптура в період високої класицизму. Втілення в скульптурі давньогрецького ідеалу духовної та фізичної досконалості людини. Ансамбль Акрополя в Афінах. Парфенон – класичний зразок давньогрецького храму. Творчість Фідія. Мистецтво пізньої класицизму. Великі майстри грецької скульптури пізньокласичного періоду.

Мистецтво еллінізму – новий етап у розвитку грецької культури. Містобудування. Проблема передачі переживань людини та елліністичний портрет.

Тема 5. Мистецтво країн Стародавнього Сходу.

Месопотамія, Індія та Китай. Китайська культура – одна з найдавніших. Пам'ятки архітектури стародавнього Китаю. Старий китайський живопис. Поєднання живопису та каліграфії. Розвиток пейзажного жанру, його особлива роль у китайському живописі. Давнє мистецтво Індії. Міфічні та релігійно-символічні образи індійського мистецтва. Роль і місце скульптури. Монументальна та декоративна скульптура, храмове будівництво Індії, його типи. Алгоритм, символ, міфологія, поетичне образне тлумачення світу в мистецтві китайських майстрів. Живопис Стародавньої Індії.

Змістовий модуль III. Мистецтво Середньовіччя

Тема 6. Мистецтво Візантії.

Періодизація та регіональні особливості середньовічного мистецтва. Ранньохристиянське мистецтво як прояв розпаду античної художньої культури. Християнська іконографія. Типи ранньохристиянської культової архітектури. Періодизація візантійського мистецтва. Роль Константинополя в культурному житті Візантії в період правління Юстиніана I. Базиликальні та центричні споруди

в Равенні. Розвиток візантійського мистецтва в VIII-IX ст. Розробка системи канонічних правил релігійних зображень, закріплення християнської іконографії. Мозаїки Софії, монастиря Хосіос Лукас і храму в Дафні. Ранньовізантійський іконопис V-VII ст. Книжкова мініатюра. Декоративно-прикладне мистецтво V-VII ст. Тектонічні та естетичні особливості візантійського хрестово-купольного храму IX-XII ст.

Тема 7. Мистецтво Середньовічної Європи.

Розповсюдження «звіриного стилю» в VI-VIII ст. Рунічні камені VII-XI ст. Звернення до традицій пізньої античності, змішування східних, візантійських і варварських традицій. Книжкова мініатюра VIII-IX ст. Домінуюча роль архітектури як формотворчого мистецтва. Будівельні принципи та стилістичні особливості романської архітектури. Оборонні споруди. Культова архітектура Німеччини і Франції в XI-XII ст. Франція – батьківщина готики. Архітектурна конструкція готичного собору. Собор Паризької богоматері, собор в Реймсі, Сент-Шапель в Парижі, собори в Шартрі, Ам'єні. Готичне мистецтво Німеччини. Збереження романських традицій і форм у готичній архітектурі Німеччини. Цегляна готика Німеччини. Розвиток вітража у середньовічному мистецтві. Художня своєрідність німецької готичної пластики.

Змістовий модуль IV. Мистецтво епохи Відродження.

Тема 8. Відродження в Італії.

Творчість Джотто. Архітектура Раннього Відродження. Звернення до античної спадщини. Творчість Ф. Брунеллескі. Скульптура Раннього Відродження. Творчість Донателло. Флорентійська школа XV ст. Мазаччо – основоположник ренесансного реалізму в живописі XV ст. Творчість С. Ботічеллі. Культура і мистецтво Раннього Відродження у Венеції. Творчість Леонардо да Вінчі – основоположника мистецтва Високого Відродження. Мистецтво Рафаеля Санті. Гуманістичні уявлення та громадянські ідеали епохи в творах Мікеланджело.

Венеціанська школа XVI ст. Роль Джорджоне в становленні мистецтва Високого Відродження у Венеції. Творчість Тиціана та мистецтво П.Веронезе. Ман'єризм і протобароко як епілог розвитку ренесансної художньої культури. Творчість В. Тінторетто.

Тема 9. Північне Відродження.

Мистецтво Відродження в Нідерландах. Зародження портрету, пейзажу та побутового жанру в нідерландському живописі.

Ян Ван Ейк – основоположник ренесансного мистецтва Нідерландів. Творчість Р. ван дер Вейдена. Демократичні та фольклорні риси в живописі XV ст. Реалізм і фантастика в творчості Г. Босха. Мистецтво П. Брейгеля Старшого як відображення ідей нідерландської революції.

Тема 10. Мистецтво Відродження в Німеччині.

Культурний розвиток Німеччини на рубежі XV-XVI ст. А.Дюрер – найвизначніший представник німецького Відродження. Творчість Л. Кранаха. Портрети і малюнки Г. Гольбейна Молодшого.

Мистецтво Відродження у Франції. Творчість Ж. Фуке. Школа Фонтенбло. Розвиток портретного жанру в французькому живописі XVI ст. Французька архітектура Відродження.

Змістовий модуль V. Мистецтво Європи XVII–XVIII століть.

Тема 11. Мистецтво Італії XVII–XVIII ст.

Утвердження бароко в архітектурі та образотворчому мистецтві Італії. Архітектура бароко. Творчість Дж.–Л. Берніні. Скульптура бароко. Основні напрями образотворчого мистецтва Італії XVII ст. Реалізм М.Караваджо та його вплив на мистецтво Європи.

Болонська мистецька академія братів Карраччі та формування академічного напрямку в живописі Італії. Італійський пейзаж XVIII ст. Розвиток жанру архітектурного пейзажу у творчості Дж.–А.Каналетто.

Тема 12. Мистецтво Фландрії та Голландії XVII–XVIII ст.

Бароко – домінуючий напрям в образотворчому мистецтві Фландрії XVII ст. П.П.Рубенс – засновник фламандської живописної школи XVII ст. Творчість А. ван Дейка та його значення для розвитку європейського живописного портрету XVIII ст. Демократичне мистецтво Я.Йорданса.

Художні особливості фламандського натюрморту. Творчість Ф.Снейдерса. Живопис – провідний вид мистецтва в Голландії. Зміцнення реалістичних тенденцій. Творчість Рембрандта – вершина європейського реалістичного живопису XVII ст.

Тема 13. Мистецтво Франції, Англії XVII–XVIII ст.

Класицизм – провідний стиль французького мистецтва XVII ст., його зв'язок з філософією раціоналізму. Н.Пуссен – основоположник класицизму в європейському живописі. Реалістичний напрям у французькому мистецтві XVII ст. Творчість Ж. де Латура. Загальноєвропейське значення мистецтва XVIII ст. у Франції, його стилістична багатогранність (пізні бароко, рококо, академізм, реалізм, класицизм, ранній романтизм). Класицизм в архітектурі Франції другої половини XVIII ст. А.Ватто – видатний представник французького мистецтва XVIII ст.

Розквіт рококо в живописі 1730–1740 рр. Ф.Буше – «перший художник» при дворі Людовіка XV. Натюрморти Ж.Б.С.Шардена. Творчість Е.М.Фальконе та Ж.–А.Гудона.

Провідне місце французької художньої школи. Революційний класицизм Ж.–Л.Давида. Стиль ампір в архітектурі та образотворчому мистецтві. Ж.–О.–Д.Енгр – лідер класицистичного напрямку в живописі першої половини XIX ст. Великі майстри французького романтизму: Т.Жеріко та Е.Делакруа. Живописне новаторство К.Коро та створення пейзажу настрою. Романтизм в Англії.

4 семестр

Змістовий модуль VI. Мистецтво Європи XVII-XVIII, XIX–XXI століть.

Тема 14. Мистецтво Іспанії XVII-XVIII ст.

Творчість Ель Греко – відображення кризи гуманістичних ідеалів в іспанському мистецтві на рубежі XVI–XVII ст. Реалістичне мистецтво Севільї та Валенсії – провідних художніх центрів Іспанії. Творчість Х.Рібери, Ф.Сурбарана. Мистецтво Д.Веласкеса – вершина розвитку іспанської художньої школи XVII ст. Вплив антифеодального руху в Іспанії та революційних подій у Франції на формування новаторського мистецтва Ф.Гойї.

Тема 15. Мистецтво Європи другої половини XIX – початку XX ст.

Звернення художників до тем національної історії, пейзажу, побутової картини. Соціально-критичний характер творчості О.В. Дом'є. Г.Курбе – художник реалістичного напрямку. Розквіт салонного мистецтва.

Творчість Е.Мане. Творчий метод імпресіоністів. Творчість К.Моне, О.Ренуара, К.Піссаро, Е.Дега. Реалістичні та символічні основи мистецтва пластики О.Родена.

Тема 16. Формування стилю модерн в європейському мистецтві на рубежі XIX–XX ст.

Переддень експресіонізму в творчості норвезького художника Е.Мунка. Постімпресіонізм у французькому мистецтві на рубежі XIX–XX ст. Аналітичне мистецтво Ж.Сера та П.Сіньяка. Мистецтво В. ван Гога. Відродження синтетичного мистецтва й утвердження його автономності щодо реальності в творчості П.Гогена. Соціальне викриття в графіці та живописі А.Тулуза–Лотрека. Живописна система П.Сезанна та його вплив на розвиток європейського мистецтва XX ст.

Тема 17. Мистецтво XX – початку XXI ст.

Діяльність художнього об'єднання «Баухауз» і теоретичні основи європейського функціоналізму. Виникнення авангардистських течій і спроби їх представників відобразити в художніх формах суб'єктивне сприйняття дійсності. Заперечення модернізмом національних художніх традицій.

Фовісти у Франції – перший модерністичний напрям XX ст. Естетичні принципи мистецтва А. Матісса – лідера фовізму. Особливості кубізму. Експресіонізм у Німеччині. Творчість майстрів паризької школи (А. Модільяні, М. Шагал, М.Утрілло та ін.), які створили варіант «ліричного експресіонізму».

Творчість представників італійського футуризму (У. Боччоні, Дж. Северіні, Дж. Балла, К.Карра, Л.Руссола та ін.).

Дадаїзм і його програма. Перехід дадаїзму на позиції сюрреалізму. Формування конструктивного (П.Мондріан, К.Малевич) та експресивного (В.Кандінський, Ф.Марк) абстракціонізму на основі кубізму та експресіонізму.

Особливості таких напрямів в абстракціонізмі, як ташизм, поп-арт, оп-арт та ін. Гіперреалізм як один із різновидів сучасного натуралізму (Ч.Клоуз, Д.Едді та ін.). Основні форми мистецтва (мінімальне, концептуальне мистецтво, комікс, колаж тощо). Неореалізм. Пошуки нового героя реалістичного мистецтва.

Змістовий модуль VII. «Історія українського мистецтва»

Мистецтво найдавніших часів та епохи Київської Русі

Тема 18. Історичне коріння мистецької культури України. Мистецтво найдавніших часів.

Пам'ятки палеоліту. Періодизація первісного мистецтва. Археологічні знахідки із Кам'яної могили. Культура Трипілля. Скіфо-сарматська доба. Античні міста-колонії. Слов'янські язичницькі ідоли.

Тема 19. Мистецтво IX – XIII століть.

Піднесення Києва серед інших міст Стародавньої Русі. Архітектура та скульптура. Муроване зодчество. Образотворче мистецтво (монументальний живопис, іконопис, мініатюра). Розвиток декоративно-прикладного мистецтва часів Київської Русі.

Змістовий модуль VIII. Мистецтво XIV – першої половини XVII століття

Тема 20. Українське мистецтво XIV – XV століть.

Будова середньовічних замків. Архітектура Луцького замку. Замок у Острозі. Розбудова Львова, Чигирин, Жовкви та ін. Кам'янець-Подільська фортеця. Скульптура. Живопис. Монументальний живопис. Портрет. Іконопис. Мініатюра і гравюра XIV – XV століть. Розвиток декоративно-ужиткового мистецтва.

Тема 21. Українське мистецтво кінця XVI ст. – першої половини XVII століття.

Архітектура українського бароко. Скульптура. Образотворче мистецтво. Іконопис. Портрет. Мініатюра. Декоративно-ужиткове мистецтво.

Змістовий модуль IX. Українське мистецтво другої половини XVII – першої половини XIX століття.

Тема 22. Українське мистецтво другої половини XVII – першої половини XVIII століття.

Архітектура другої половини XVII – першої половини XVIII століття. Образотворче мистецтво. Малярство. Скульптура.

Тема 23. Українське мистецтво кінця XVIII – першої половини XIX століття. Класицизм в Україні.

Класицизм в архітектурі XVIII століття. Мистецтво архітектури першої половини XIX століття. Скульптура. Живопис і графіка. Декоративно-прикладне мистецтво.

Змістовий модуль X. Українське мистецтво другої половини XIX – XX століть.

Тема 24. Українське мистецтво другої половини XIX – початку XX століття.

Розвиток архітектури на Україні в другій половині XIX – початку XX століття.

Модерн. Скульптура. Образотворче мистецтво. Українські художники-передвижники. Графіка. Українська карикатура. Особливості декоративно-прикладного мистецтва.

Тема 25. Українське мистецтво ХХ століття.

Українське мистецтво ХХ століття. Неоднозначний стан українського мистецтва у 30-50-ті роки. Графіка і скульптура.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
лекц.		сем.	практ.	лаб.	с. р.	
2 курс 3 семестр						
Змістовий модуль 1. «Історія зарубіжного мистецтва» Виникнення візуального мистецтва						
Тема 1. Вступ до мистецтвознавства.	3	1	-			2
Тема 2. Первісне мистецтво.	5	2	1			2
Разом за змістовим модулем 1.	8	3	1			4
Змістовий модуль 2. Мистецтво Стародавнього світу						
Тема 3. Мистецтво Стародавнього Єгипту.	4	2	-			2
Тема 4. Мистецтво Античного світу.	5	2	1			2
Тема 5. Мистецтво країн Стародавнього Сходу.	5	2	1			2
Разом за змістовим модулем 2.	14	6	2			6
Змістовий модуль 3. Мистецтво Середньовіччя						
Тема 6. Мистецтво Візантії.	5	2	1			2
Тема 7. Мистецтво Середньовічної Європи	5	2	1			2
Разом за змістовим модулем 3.	10	4	2			4
Змістовий модуль 4. Мистецтво епохи Відродження						
Тема 8. Відродження в Італії.	5	2	1			2
Тема 9. Північне Відродження у Нідерландах.	4	1	1			1

Тема 10. Мистецтво Відродження у Німеччині.	4	1	1			1
Разом за змістовим модулем 4.	13	4	3			6
Змістовий модуль 5. Мистецтво Європи XIX–XXI століть						
Тема 11. Мистецтво Італії XVII–XVIII ст.	5	2	-			3
Тема 12. Мистецтво Фландрії та Голландії XVII–XVIII ст.	6	2	2			3
Тема 13. Мистецтво Франції, Англії XVII–XVIII	4	1	2			2
Разом за змістовим модулем 5.	15	5	2			8
Разом годин за навчальним планом.	60	22	12			26
2 курс 4 семестр						
Змістовий модуль 6. Мистецтво Європи XVII–XVIII, XIX–XXI століть						
Тема 14. Мистецтво Іспанії XVII–XVIII ст.	6	2	-			4
Тема 15. Мистецтво Європи другої половини XIX – початку XX ст.	12	4	4			4
Тема 16. Формування стилю модерн в європейському мистецтві на рубежі XIX–XX ст.	10	2	4			4
Тема 17. Сучасне мистецтво XX – початку XXI ст.	12	4	4			4
Разом за змістовим модулем 6.	40	12	12			16
Змістовий модуль 7. «Історія українського мистецтва» Мистецтво найдавніших часів та епохи Київської Русі						
Тема 18. Мистецтво найдавніших часів.	12	4	4			4
Тема 19. Мистецтво IX – XIII століть.	12	4	4			4
Разом за змістовим модулем 7.	24	8	8			8
Змістовий модуль 8. Мистецтво XIV – першої половини XVII століття						
Тема 20. Українське мистецтво XIV– XV століть	12	4	4			4
Тема 21. Українське	12	4	4			4

мистецтво кінця XVI – першої половини XVII століття.						
Разом за змістовим модулем 8.	24	8	8			8
Змістовий модуль 9. Українське мистецтво другої половини XVII – першої половини XIX століття						
Тема 22. Українське мистецтво другої половини XVII – першої половини XVIII століття	10	4	4			2
Тема 23. Українське мистецтво кінця XVIII – першої половини XIX століття.	8	4	2			2
Разом за змістовим модулем 9.	18	8	6			4
Змістовий модуль 10. Українське мистецтво другої половини XIX – XX століть						
Тема 24. Українське мистецтво другої половини XIX – початку XX століття.	8	4	2			2
Тема 25. Українське мистецтво XX століття	6	2	2			2
Разом за змістовим модулем 10.	14	6	4			4
Разом за 4-й семестр.	120	42	38			40
Разом годин за навчальним планом.	120	42	38			40

3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Вступ до мистецтвознавства.	-
2.	Первісне мистецтво.	1
3.	Мистецтво Стародавнього Єгипту.	-
4.	Мистецтво Античного світу.	1
5.	Мистецтво країн Стародавнього Сходу. Мистецтво Китаю та Індії	2
6.	Мистецтво Візантії.	1
7.	Мистецтво Середньовічної Європи.	1

8.	Відродження в Італії.	1
9.	Північне Відродження.	1
10.	Культурний розвиток Німеччини XV- XV I ст.	1
11.	Мистецтво Італії XVII–XVIII ст.	-
12.	Мистецтво Фландрії та Голландії XVII–XVIII ст.	1
13.	Мистецтво Франції, Англії XVII–XVIII ст.	1
14.	Мистецтво Іспанії XVII–XVIII ст.	-
15.	Мистецтво Європи другої половини XIX – початку XX ст.	1
16.	Постімпресіонізм у французькому мистецтві на рубежі XIX– XX ст.	2
17.	Мистецтво XX – початку XXI ст.	2
18.	Мистецтво найдавніших часів	1
19.	Мистецтво IX –XIII століть.	1
20.	Українське мистецтво XIV– XV століть.	1
21.	Українське мистецтво кінця XVI ст. – першої половини XVII століття.	2
22.	Українське мистецтво другої половини XVII – першої половини XVIII століття.	2
23.	Українське мистецтво кінця XVIII – першої половини XIX століття.	2
24.	Українське мистецтво другої половини XIX – початку XX століття.	2
25.	Українське мистецтво XX століття.	2
	Всього годин	48

6. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Опрацювання словника мистецтвознавчих термінів.	2
2.	Мистецтво Шумеру і Аккаду.	2
3.	Стародавнє мистецтво Близького Сходу.	4
4.	Візантійські ікони в музеях світу.	4
5.	Графіка Північного Відродження.	2
6.	Культурний розвиток Німеччини XV- XV I ст.	2
7.	Декоративне мистецтво бароко.	2
8.	Фламандський натюрморт.	2
9.	Гобелени рококо.	2
10.	Творчість норвезького художника Е.Мунка.	2
11.	Постімпресіонізм у французькому мистецтві на рубежі XIX– XX ст.	2
12.	Передвижники і Україна.	2

13.	Модернізм та постмодернізм.	2
14.	Мистецтво народів, що населяли територію України в III-IV ст.	2
15.	Київський Софіївський собор.	2
16.	Мозаїки та фрески XII-XIV століть.	4
17.	Осередки книгодрукування в Україні.	2
18.	Українське бароко в декоративно-ужитковому мистецтві.	2
19	Т.Г.Шевченко – художник.	2
20	Сучасні мистецькі течії на території України.	4
21	Мистецтво Тернопільщини.	2
22	Мистецтво української діаспори.	2
23	Осередки народних художніх промислів в сучасній Україні, їх здобутки і проблеми.	2
24	Сучасні українські мистецькі центри в країнах Європи.	2
25	Проблеми і пошуки сучасного українського образотворчого мистецтва.	2
	Всього годин	68

7. Теми рефератів з історії образотворчого мистецтва

1. Специфічні особливості основних видів пластичних мистецтв.
2. Мистецтвознавство та художньо-педагогічна діяльність.
3. Утилітарні та естетичні елементи в архітектурі.
4. Специфіка скульптури як виду мистецтва.
5. Види та жанри живопису. Основні засоби побудови живописного твору.
6. Особливості основних графічних матеріалів та технік.
7. Образотворче мистецтво епохи палеоліту.
8. Наскальні зображення неолітичних мисливців.
9. Типи мегалітичної архітектури.
10. Витоки Давньоєгипетського мистецтва. Домінуюча роль архітектури. Типи споруд.
11. Утворення канонічних систем у скульптурі та живописі Давньоєгипетського мистецтва.
12. Пошуки правдоподібності та проблема канонів у мистецтві Нового Царства.
13. Егейська культура та її зв'язок із мистецькими традиціями Єгипту.
14. Особливості Крито-Мікенського мистецтва.
15. Розквіт грецького мистецтва періоду класики. Синтез архітектури та скульптури. Культ монументального в мистецтві.
16. Проблема передачі переживань людини. Елліністичний портрет.
17. Розвиток ордерної системи в мистецтві Стародавнього Риму.
18. Розквіт скульптурного портрету в Стародавньому Римі.
19. Пам'ятки мистецтва Стародавнього Китаю. Поєднання живопису і каліграфії.

20. Монументальна та декоративна скульптура, храмове будівництво Стародавньої Індії.

21. Живопис Стародавньої Індії.

22. Мистецтво Східної Римської імперії в V–VII століттях.

23. Канонічна система візантійського іконопису. Іконоборчі рухи.

24. Храмове будівництво Візантії.

25. «Звіриний стиль» V–VIII століть. Книжкова мініатюра Середньовіччя.

26. Романський стиль в країнах Західної та Центральної Європи.

27. Готичний стиль в скульптурі та архітектурі Середньовіччя. Франція – батьківщина готики.

28. Утвердження принципів гуманізму та нового мистецтва в культурі Флоренції XV століття.

29. Архітектура Ранняго Відродження. Звернення до античної спадщини.

30. Венеціанська та флорентійська школи живопису.

31. Криза в мистецтві XVI століття, маньєризм і протобароко.

32. Мистецтво Відродження в Нідерландах. Демократичні та фольклорні риси в мистецтві і живописі XV століття.

33. Мистецтво Відродження в Німеччині.

34. Французький живопис XV століття.

35. Творчість норвезького художника Е.Мунка

36. Розквіт дерев'яної архітектури XVII століття. Шатрові храми. Парсуна.

37. Мистецтво Італії XVII–XVIII століть. Утвердження бароко в архітектурі та образотворчому мистецтві.

38. Булонська мистецька академія братів Карраччі.

39. Мистецтво Фландрії та Голландії XVII–XVIII століть. Реалізм.

40. Класицизм – провідний стиль французького мистецтва XVII століття.

41. Стилістична багатогранність мистецтва Франції XVIII століття (пізне бароко, рококо, академізм, реалізм, класицизм, ранній романтизм).

42. Стиль ампір та класицизм у французькому мистецтві.

43. Специфічні риси іспанської національної художньої школи XVII століття.

44. Соціально-критичні тенденції у творчості французьких художників XIX століття.

45. Розквіт салонного мистецтва.

46. Творчий метод імпресіоністів. Естетична програма та живописна система імпресіонізму.

47. Формування стилю модерн в європейському мистецтві на рубежі XIX – XX століть.

48. Постімпресіонізм, аналітичне мистецтво.

49. Аналітичне мистецтво Ж.Сера та П.Сіньяка.

50. Товариство Передвижників.

51. Мистецтво XX століття. Культ урбанізму. Діяльність об'єднання «Баухауз».

52. Фовісти у Франції.

53. Аналітичний та синтетичний кубізм.

54. Експресіонізм у Німеччині.

55. Творчість представників італійського футуризму.
  56. Дадаїзм, формування конструктивного та експресивного абстракціонізму.
  57. Особливості ташизму, поп-арту, поп-арту.
  58. Мінімальне та концептуальне мистецтво.
  59. Гіперреалізм, натуралізм, неореалізм.
  60. Політична графіка та карикатура.
  61. Мистецтво графіті.
  62. Давньослов'янська мистецька спадщина. Мізинська стоянка
  63. Мистецтво кочових племен. Скіфські кургани.
  64. Поява «звіриного стилю». «Кам'яні баби» південноукраїнських степів.
- Збруцький ідол.
65. Забудова давньоруських поселень, оборонна система міст.
  66. Монументальне культове зодчество Київської Русі, фресковий живопис.
  67. Давньоруський іконопис XI–XIII століть.
  68. Оборонний характер архітектурних споруд XIV–XVI століть.
  69. Замки в Хотині, Острозі, Луцьку, Кам'янець - Подільську, фортеця в Судаку.
  70. Розвиток національних рис у мистецтві XVI–XVII століть. Мистецтво книжкової мініатюри.
  71. Історичний та портретний жанр в живописі XVI–XVII століть.
  72. Іконопис та малярство іконостасів XVI–XVII століть.
  73. Традиції українського культового будівництва у спорудах XVI–XVII століть.
  74. Козацьке бароко в архітектурі XVIII століття.
  75. Монументальне настінне та іконописне малярство XVIII століття.
  76. «Золотий вік» української гравюри.
  77. Ансамблі дерев'яної архітектури XVIII століття.
  78. Класицизм в Україні, заперечення народних традицій.
  79. Малярство. Значення Петербурзької Академії мистецтв для українського образотворчого мистецтва.
  80. Романтизм в образотворчому мистецтві України.
  81. Творчість і педагогічна діяльність художників в Україні XVIII століття.
  82. Нові тенденції в українському образотворчому мистецтві кінця XIX – початку XX століття.
  83. Живопис. Утворення товариств художників у Києві, Харкові, Одесі, Львові. Передвижники та Україна.
  84. Скульптурні твори М. Микешина, Л. Позена, П. Війтовича, П. Забіли.
  85. Графіка в мистецькому доробку художників України другої половини XIX – початку XX століття. Журнальна графіка.
  86. Мистецтво західних земель України поч. XX століття.
  87. Мистецтво України 20-30-х років XX століття. Створення Української державної Академії мистецтв, її роль в історії мистецтва України. Творчі угруповання.
  88. Конструктивізм та декоративізм в архітектурі XX століття.
  89. Українське мистецтво 60-80-х років XX століття.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти під час самостійної роботи на семінарських (практичних) заняттях

1-2 бали – здобувач фахової передвищої освіти володіє елементарними теоретичними та практичними знаннями, його відповіді правильні, але недостатньо осмислені; завдання для самостійної роботи виконує на низькому рівні.

3 бали – здобувач фахової передвищої освіти на середньому рівні володіє теоретичними знаннями, його відповіді повні, але з деякими неточностями; здатний до виконання практичних завдань, однак не в повному обсязі, з помилками.

4 бали – здобувач фахової передвищої освіти володіє системними знаннями та здатністю до їх практичного застосування; правильно або з незначними помилками та в повному обсязі виконує практичні завдання.

5 балів – здобувач фахової передвищої освіти на високому рівні володіє теоретичними знаннями та здатний до їх творчого практичного використання; правильно виконує практичні завдання; активно працює над підвищенням рівня своєї професійної компетентності.

10. Методи навчання

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: лекція (лекція-інформація, проблемна лекція, лекція-дискусія, лекція-демонстрація, лекція-візуалізація), бесіда, розповідь, практичні та дослідні роботи, самостійна робота, спостереження, аналіз, синтез, індукція, дедукція, узагальнення, метод проєктів, художньо-педагогічний аналіз робіт здобувачів освіти, віртуальні екскурсії.

2. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: стимулювання обов'язку і відповідальності у навчанні, опора на життєвий і професійний досвід здобувачів, створення відчуття успіху у навчанні.

11. Методи контролю

Поточний контроль: усне опитування (індивідуальне, фронтальне, групове), практичні заняття, перевірка виконання здобувачами завдань самостійної роботи.

Підсумковий контроль: екзамен у 5-ому семестрі.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти з навчальної дисципліни «Історія українського мистецтва»

Оцінку «5», «відмінно» – заслуговує здобувач фахової передвищої освіти, який на високому рівні володіє теоретико-методологічними знаннями у сфері українського мистецтва. Уміє максимально використовувати у педагогічній діяльності набуті знання і практичні уміння, успішно розв'язує проблеми особистісного розвитку учнів, формує у школярів знання з історії українського мистецтва, естетичного досвіду, емоційно-ціннісного ставлення до українського та світового мистецтва. Виявляє високий рівень світосприйняття і світовідчуття

мистецького мислення, потребу в художньо-педагогічній діяльності, самовдосконаленні. Демонструє готовність до ефективного здійснення естетично-виховної діяльності в закладах загальної середньої освіти.

Оцінку «4», «добре» – заслуговує здобувач фахової передвищої освіти, який володіє навчально-програмовим матеріалом у процесі розв'язання творчих завдань з курсу, однак допускає термінологічні помилки, не завжди логічно використовує теоретичні знання. Вирізняється стандартністю мистецько-педагогічного мислення. Потребує вдосконалення умінь та навичок, здобутих під час вивчення навчальної дисципліни, розвитку рівня професійної мотивації.

Оцінку «3», «задовільно» – здобувач фахової передвищої освіти, який виявляє знання і розуміння основних аспектів проблеми мистецького виховання школярів, проте вони недостатньо глибокі та осмислені. Інколи демонструє алогічність у відтворенні навчального матеріалу. Виявляє вміння частково аналізувати теоретичні аспекти проблем мистецького виховання школярів, проте робить неточні висновки. Не вміє застосувати здобуті знання для вирішення мистецько-педагогічних проблем, які виникають у процесі здійснення освітньої діяльності.

Оцінку «2», «незадовільно» – заслуговує здобувач фахової передвищої освіти, який фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення навчальної дисципліни. Демонструє елементарні знання теоретичного матеріалу. Не здобув практичних умінь і навичок, необхідних для мистецько-освітньої діяльності в закладах загальної середньої освіти. Не вміє логічно мислити і висловлювати свою думку.

12. Методичне забезпечення

Навчально-методичне забезпечення, періодичні видання, методичні посібники, мультимедійні презентації за змістом тем.

13. Рекомендована література

Базова

1. Історія мистецтва: опорний конспект лекцій/ред. Т. Г. Верета. Київ: КНТУ, 2009. 50 с. Навчально-методичний посібник з дисципліни «Історія образотворчого мистецтва».
2. Крвавич Д. П. Овсійчук, С. О. Черепанова Українське мистецтво. У 3-х ч. : навч. посібник для студентів ВНЗ. Ч. 1. Львів :Світ, 2003. 256 с.
3. Лагутенко О. Graphie графіки. Нариси з історії української графіки ХХ століття. Київ : Грані-Т, 2007. 167 с.
4. Лагутенко О. Українська графіка першої третини ХХ століття. Київ : Грані-Т, 2006. 239 с.
5. Лильо-Откович З. Український пейзажний живопис ХІХ - початку ХХ сторіччя. Київ: Балтія-Друк, 2007. 119 с.
6. Панфілова О.Г., Рублевська Н.В., Тарасюк І.І. Історія зарубіжного мистецтва:навчально-методичний посібник.Ч.1.Тернопіль: Вектор, 2016 р. 172 с.
7. Романенкова Ю. В. Історія пластичних мистецтв : навч. посібник для студентів ВНЗ. Київ : Книжкове вид-во НАУ, 2008. 375 с.

8. Український живопис ХХ - початку ХХІ ст. з колекції Національного художнього музею України: альбом. Київ: Галерея; Артанія Нова, 2006. 302 с.
9. Уманцев Ф. С. Мистецтво давньої України. Київ : Либідь, 2002. 328 с.
10. Храмова-Баранова, О. Л., Галицька О. В., навч. посібник для студентів. ЧДТУ. 2018. 67с.

Допоміжна

11. Александрович В. Західноукраїнські малярі ХVІ століття: шляхи розвитку професійного середовища. Львів : Інститут українознавства ім. І.Крип'якевича НАН України, 2000. 310 с.
12. Антонович Д. В. Шевченко – маляр. Київ : Україна, 2004. 272 с
13. Велика ілюстрована енциклопедія історії мистецтв. Київ : Махаон-Україна, 2007. 512 с.
14. Великі художники: підшивка. Київ:, 2011-2012.
15. Єлісеєва Т., Вигоднік А. Музей волинської ікони: альбом. Луцьк : Медіа, 2002. 352 с.
16. Киркевич В. Г. Володимирський собор у Києві. Київ : Техніка, 2004. 208 с.
17. Майстри живопису / уклад. О. М. Гапей; ред. О. О. Єрошенко. Донецьк : Глорія Трейд, 2013. 384 с.
18. Мандруючі святі [Образотворче видання] : II міжнародний пленер іконопису на Волині 1-14 серпня 2012 року. Центр інтеграції у Замлинні (Карітас Луцької дієцезії). Луцьк : Абрис, 2013. 38 с.
19. ОР-галерея. Київ, 2004. 80 с.
20. Пасічник А. М. Образотворче мистецтво : словник-довідник. Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2003. 216 с.
21. Полікарпов І. С., Пелик Л. В., Стефанюк Є. М. Килими та килимові вироби: навч. посібник для студентів. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 112 с.
22. Святі Волині: III міжнародний пленер іконопису на Волині 15-28 липня 2013 року. Центр інтеграції у Замлинні (Карітас Луцької дієцезії). Луцьк : Абрис, 2013. 70 с.
23. Середньовічні і ранньомодерні оборонні споруди Волині: збірник наукових праць / під ред. В. Собчука. Кременець : Астон, 2006. 152 с.
24. Сліпушко О. М. Будівничі Софійського собору. Київ. : Атлант ЮЕмСі, 2007. 63 с.
25. Степовик Д. В. Пробуджені царівни Якова Гніздовського. Київ : Атлант ЮЕмСі, 2007. 63 с.
26. Степовик Д. Сучасна українська ікона: З іконотворчості Христини Дохват. Київ : Мистецтво, 2005. 304 с.
27. Тарас Шевченко. Мистецька спадщина: альбом. Ки. : Мистецтво, 2013. – 532 с.
28. Удін Є. Т. Вибрані твори : до 70-річчя з Дня народження і 50-річчя творчості Тернопіль : Удін Є., 2007. 96 с.
29. Український живопис ХХ - початку ХХІ ст. з колекції Національного художнього музею України: альбом / авт. проекту А.Мельник. Хмельницький; Київ : Галерея; Артанія Нова, 2006. 302 с.

30. Уманцев Ф. С. Мистецтво давньої України. Київ : Либідь, 2002. 328 с.
31. Хаварівський Б. Я., Снітовський О. - серед вас... Іван Марчук і Тернопільщина. Кн. 1. Тернопіль : Тернограф, 2013. 232 с.
32. Художники про Тернопіль: альбом-каталог / ред. М. М. Скаринський. Тернопіль : ФОП Шабала Н. Є., 2011. 79 с.
33. Шаров І. Ф., Толстоухов В. Художники України: 100 видатних імен. Київ: АртЕк, 2007. 480 с.
34. Шевченко Т. Г. Повне зібрання творів. У 12 т.: мистецька спадщина. Т. 8. Живопис і графіка, 1843-1847. Київ : Наукова думка, 2013. 583 с.
35. Шевченко Т. Г. Повне зібрання творів. У 12 т.: мистецька спадщина. Т. 9. Живопис і графіка, 1847-1850. К. : Наукова думка, 2013. 542 с.
36. Шедеври українського живопису : альбом / упоряд. Д. Горбачов. Київ : Мистецтво, 2008. 607 с.
37. IV міжнародний пленер іконопису на Волині, 14-25 липня 2014 року. Луцьк, 2014. 72 с.
38. Ярослав Омелян: живопис, графіка : каталог. Тернопіль : Джура, 2008. 96 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт КОГПА ім. Тараса Шевченка: URL: <https://kogpa.edu.ua/uk/>
2. Сайти - картинні галереї:
3. Інформація про музеї та посилання на Web-сторінки кращих музеїв Європи і світу URL: <http://www.kontorakuka./museums/right.htm>
5. Музеї та галереї
6. URL: <http://www.ukrmuseum.org.ua/>
7. URL: <http://www.aivazovskv.net/>
8. URL: <http://www.lavra.kiev.ua/>
9. URL: <http://www.virtual.kiev.ua/>